

Hibulu

(Da:i Sia:-Hebrews; Modu-Heberu; Bisini-Hibru)

Hidadea Sia:

Hibulu Dunu ilima Meloa Dedene i.

Hibulu da Isala:ili o Yu dunu ilia dio eno. Hibulu Yesu Ea hou lalegagui dunu mogili da se bagade nababeba:le, ilia dafawaneyale dawa:su hou yolesimusa: gadenei ba:i. Amo dunu fidima:ne, Hibulu meloa dedene i. Nowa da dedebela:? Mogili da Bolo dedei agoane dawa:sa. Be Bolo da ea dio hame dedeiba:le, eno dunu da dedebela:? Mogili da Banabase dedei agoane dawa:sa amola eno da Abolese dedei agoane dawa:sa. Be liligi afadafa ninia dawa:. Hibulu buga da Gode Ea Sia: amola Gode Ea A:silibu Hadigidafa da amo Sia: dedesu dunuma olelei.

Dedesu dunu da dafawane sia: udianawane olelesa:-

1 Yesu da Gode Egefedafa. E da eso huluane esalu amola esala amola esalalalumu. E da se nababeba:le, Godema nabasu hou huluane dawa:. Ea hou da balofede dunu, a:igele dunu amola Mousese, amo huluane ilia hou baligi dagoi.

2 Yesu da eso huluane esalalalumu Gobebe Salasu Ouligisu Dunu, Gode da sia:i dagoi. E da Musa: Gousa:su Buga gobebe salasu dunu amo ili hou baligi.

3 Yesu Ea hou lalegagui dunu da Yesuma made-lagiba:le, e da wali wadela:i hou, beda:su

hou amola bogosu hou, amoga gaga:i dagoi.
 Yesu da ninia Gobe le Salasu Ouligisudafa
 Dunu amo hamoiba:le, Ea gobe le salasu
 hou da ninima gaga:sudafa olelesa. Musa:
 Isala:ili dunu fi amo ganodini, ilia hou
 amola ohe fi gobe le salasu, amo da fedege
 fawane Yesu Ea hobe a hamomu olelemusa:
 hamoi. Hibulu buga dedesu dunu da Isala:ili
 aowalali dunu ilia dafawaneyale dawa:su
 hou olelelalu, waha fi esala dunu ilia amo
 defele lalegaguma:ne, e da olelesa. Ea
 da ili mae beba:le, Yesu fawane ba:le, se
 nabasu mae dawa:le, hahawane logo dibiga
 doaga:ma:ne olelesa.

Sia Dedei

- 1 Hidadea Sia:. Yesu da Gode Ea Hou Olelela
 Misi...Sia:alalo 1:1-3
- 2 Gelesu da A:igele Dunu Baligi...Sia:alalo 1:4-
 2:18
- 3 Gelesu da Mousesese amola Yosiua
 Baligi...Sia:alalo 3:1-4:13
- 4 Gelesu da musa: Gobe le salasu dunu ilia hou
 Baligi...Sia:alalo 4:14-7:28
- 5 Gelesu Sema Gaheabolo da Musa: Sema
 Baligi...Sia:alalo 8:1-9:22
- 6 Gelesu Gobe le Iasu Hou da Musa: Gobe le
 Iasu Baligi...Sia:alalo 9:23-10:39
- 7 Dafawaneyale Dawa:su Hou da
 Bisisa...Sia:alalo 11:1-12:29
- 8 Dagomu Sia: amola Fada:i Sia:...Sia:alalo
 13:22-25

Hibulu

Gode da Eagofe Asunasiba:le, Ea Sia: Olelei

¹ Musa: hemonega Gode da eso bagohame amola hou bagohame, amoga Ea balofede dunu ilia lafidili Ea Sia: olelesu. ² Be wali, soge wadela:mu eso da gadeneiba:le, E da Eagofe asunasili, Ea Sia:dafa ninima olelei dagoi. Gode da Eagofe Ea loboga osobo bagade, mu amola liligi huluane hahamoi. Gode da Eagofe amo soge wadela:mu eso doaga:sea, liligi huluane gaguma:ne, Ema ilegei dagoi. ³ Yesu Gelesu da Gode Ea hadigi defele hadigi gala. E da Gode defele esala. E da Ea sia:ga, osobo bagade, mu amola liligi huluane, amo mae muguluma:ne gagulaligisa. Ea hawa: hamobeba:le, osobo bagade dunuma ima:ne goglema:ne olofosu lai dagoiba:le, E da Hebene ganodini Gode, Hina Gasa Bagadedafa, amo Ea afodafa dafulili fi dagoi.

Gode Eagofe da Gasa Bagade

⁴ Gode da Eagofe Ema Dio amo da a:igele dunu huluane ilia dio baligi, asuli. Amo defele, Gode Eagofe Ea hou da a:igele dunu ilia hou baligisa.

⁵ *Gode da a:igele dunu ilima amane hame sia:i,
“Di da Nagofe.

Na da wali eso Dia Ada hamoi.”

Amola a:igele dunu Ea hou olelema:ne, Gode da amane hame sia:i,

“Na da Ea Ada esalumu.

E da Nagofe esalumu.”

* **1:5:** Gesami Hea:su 2:7; 2 Sa:miuele 7:14; 1 Hou Olelesu 17:13

6 †Be Gode da Ea magobo Manodafa osobo bagadega asunasimusa: dawa:loba, E amane sia:i,

“Gode Ea a:igele dunu huluane da Nagofe Ema nodone sia:ne gadoma:mu!”

7 †Gode da a:igele dunu ilia hou olelema:ne, amane sia:i,

“Gode da Ea a:igele dunu fo agoane hamosa. E da Ea hawa: hamosu dunu ili lalu gona:su agoane hamosa.”

8 §Be Gode da Egefedafa, amo Ea hou olelema:ne, amane sia:i,

“Gode! Dia Hinadafa Hou da eso huluane dialalalumu.

Di da moloidafa Dia fi dunu ouligilalumu.

9 Di da moloidafa hou amoma asigisa, amola wadela:i hou higasa.

Amaiba:le, Gode, amo Dia Gode, da Di ilegele,

Dia na:iyado dunu ili baligimusa:,

Dima hahawane baligili bagade sogebi ia dagoi.”

10 **Gode da eno amane sia:i.

“Hina Gode! Di da bisi eso amoga osobo bagade hahamoi.

Disu Dia loboga mu hahamoi.

11 Osobo bagade amola mu da mugululi hamedafa ba:mu.

Be Di da eso huluane esalalalumu.

Ilia da hea abula agoane nuini abubula masunu.

† 1:6: Mousesee ea Malasu 32:43

104:4 § 1:8: Gesami Hea:su 45:6-7
102:25-27

‡ 1:7: Gesami Hea:su

** 1:10: Gesami Hea:su

¹² Dia da ili abula agoane selefamu.

Ilia da abula agoane hea fadegale, gaheabolo
sali dagoi ba:mu.

Be Di da afadenemu hame dawa:.

Di da eso huluane mae bogole, esalalalumu.”

¹³ †† Gode da a:igele dunuma amane hamedafa
sia:i,

“Dia Na afodafa dafulili fima, amogainini Na
da Di osa:le heda:musa;.

Dia ha lai dunu Dia emo haguduga ligisimu.”

¹⁴ Amaiba:le, a:igele dunu ilia hou da adi
houla:? Ilia da Gode Ea fidisu hawa: hamosu
a:silibu. Gode da Ea gaga:su lamu dunu amo
fidima:ne, a:igele dunu asuna ahoa.

2

Gaga:su Bagadedafa

¹ Amaiba:le, ninia mae muguluma:ne, ninia da
dafawane sia: amo ninia nabi, amo baligiliwane
lalegagumu da defea. ² Gode da ninia aowalali
dunuma olelemusa: a:igele dunu asunasi. Ilia da
amo sia: da dafawane ba:i. Nowa dunu da amo
sia: nabawane hame hamonoba, e da ea hawa:
hamoi amo defele se dabe iasu ba:i.

³ Amaiba:le, ninia da amo gaga:su bagadedafa
da hamedeiwane liligi dawa:sea, ninia hobeale
masunu logo hamedafa ba:mu. Hina Gode Hisu
da hidadea amo gaga:su sia: olelei. Ema ba:su
dunu da lalegaguiba:le, amo sia: da dafawane,
ninia ba:sa. ⁴ Gode da amo ba:su dunu ilia
olelei da dafawane olelemusa:, E da musa: hame
ba:i gasa bagade hou bagohame hamosu. E

†† **1:13:** Gesami Hea:su 110:1

da Ea hanai defele, Ea A:silibu Hadigidafa Gala hahawane fidisu iasu liligi osobo bagade dunu ilima i.

Yesu Gelesu da Ea Eya Defele Osobo Bagade Da:i Hodo Lai

⁵ Gode da hobe a misunu gaheabolo osobo bagade (amo ninia da olelesa), amo ouligima:ne a:igele dunu hame ilegei. ⁶ *Be Gode Sia: da agoane dedei diala,

“Gode! Osobo bagade dunu ilia da hamedei liligi fawane.

Amaiba:le, Di da abuliba:le ilima asigiliwane dadawa:sala?

⁷ Di da osobo bagade dunu ili fonobahadi ouesaloma:ne, a:igele dunu ilima haguduga ligisi. Be osobo bagade dunu ilima hadigi amola mimogo hou

habuga agoane ilima figisi,
amola ili liligi huluane ouligima:ne ilegei.”

⁸ Gode Sia: da agoane dedei,

“Gode da osobo bagade dunu ilia liligi huluane

amoma ouligima:ne ouligisu hamoi.” Amo da “liligi huluane” sia:sa.

Be wali, osobo bagade dunu ilia liligi huluane amoma ouligisu hame esala, amo ninia ba:sa.

⁹ Be Yesu, E da fonobahadi ouesaloma:ne, a:igele dunu ilima hagudu ligisi, ninia da ba:sa. E da Gode Ea hahawane dogolegele iasu dawa:beba:le, dunu huluane ilia bogosu E da lai dagoi. E da se nabawane bogobeba:le, Gode da Ema hadigi gasa bagade Hina hou i dagoi.

* **2:6:** Gesami Hea:su 8:4-6

¹⁰ Gode da liligi huluane hahamosa amola liligi huluane mae muguluma:ne gagusa. E da Ea mano bagohame Yesu Ea hadigi gilisili lama:ne hamomusa:, Yesu Gelesuma se bagade iasu. Yesu da Ea lalegagui fi dunu gaga:sudafa amoga oule masa:ne, E da amo hou hamoi amola amo hou ninia defeawane ba:sa. ¹¹ E da dunu ilia wadela:i hou dodofemusa: dawa:. E amola Ea fofoloi hamoi dunu, da Ada afadafa esala. Amaiba:le, Yesu da ilima “eya” dio mae gogosiane asula.

¹² †E da Godema amane sia:sa,
 “Na da Naeya ilima Dia hawa: hamoi olelemu.
 Ilia gilisisu amo ganodini Na da Dima nodomu!”

¹³ ‡E da Godema eno amane sia:sa,
 “Gode! Na Dima dafawaneyale dawa:mu.”
 E eno amane sia:i, “Na amola mano amo Gode da Nama i, da goea.”

¹⁴ Amo Ea mano (amo dio Yesu da asuli) ilia da hu amola maga:me, amoga hamoiba:le, Yesu da hu amola maga:me lale, Ea osobo bagade mano defele esalusu. Sa:ida:ne da dunu bogoma:ne gasa lai dagoi. Be Yesu da Sa:ida:ne gugunufinisima:ne, bogoi dagoi. ¹⁵ E da agoane hamobeba:le, osobo bagade dunu amo da bogomuba:le beda:i, eso huluane se iasu diasuga esalebe dunu agoai ba:su, amo ilia halegale masa:ne, ilia se iasu diasu logo doasi dagoi. ¹⁶ §E da a:igele dunu hame fidisa, amo ninia noga:le ba:sa. Be Gode Sia: da agoane dedei diala, “E da A:ibalaha:me egaga mano fidisa.”

† **2:12:** Gesami Hea:su 22:22 ‡ **2:13:** Aisaia 8:17-18 § **2:16:** Aisaia 41:8-9

¹⁷ Bai Yesu da osobo bagade dunu ilia wadela:i hou goglema:ne olofoi ba:ma:ne, E da ilima mae yolesili, asigiwane Gobe le Salasu Ouligisudafa Dunu Godema hawa: hamonana esaloma:ne, E da eya amo defele hu amola maga:me lai dagoi.

¹⁸ Amola wali E da dunu amo da adoba:su amola se nabasu dawa:, ili fidimusa: dawa:. Bai E da ilima doaga:be hou defele, Hisu adoba:su amola se nabasu ba:i dagoi.

3

Yesu da Mousesese ea hou Baligisa

¹ Na fi dunu! Gode da dilima amolawane misa:ne sia:i! Na da dilima sia:sa! Dilia Yesu, amo ninia lalegagui hou amoma Gobe le Salasu Ouligisu Dunu esaloma:ne, Gode da asunasi, Yesuma baligili dawa:ma. ² *Mousesese da Gode Ea fi amo ganodini mae yolesili hou ida:iwane hamosu, amo defele Yesu Gelesu da Godema mae yolesili, hou ida:iwane hamosu. Gode da amo hawa: hamomusa:, Yesu Gelesu ilegei dagoi.

³ Dunu ilia da diasu gagui amoma nodosa. Be ilia amo diasu gagusu dunu ema baligiliwane nodosa. Amo defele, dunu ilia da Mousesema nodomu da defea. Be ilia Yesuma baligiliwane nodomu da defea. ⁴ Diasu huluane gagui da gagusu dunu gala. Be Gode Hi da liligi huluane gagui dagoi.

⁵ Mousesese da Gode Ea diasu ganodini hawa: hamosu dunu agoane mae yolesili noga:le hawa: hamonanu. E da Gode hobe a sia:mu liligi ba:la:lusu.

* **3:2:** Idisu 12:7

⁶ Be Gelesu da hisu. E da hawa: hamosu dunu hame be Gode Egefedafa, mae yolesili noga:le hinawane Gode Ea diasu ouligisa. Ninia da mae beda:iwane hobe misunu esaloma:beyale dafawaneyale dawa:su hou hame yolesisia, ninia da Gode Ea diasu agoane ba:sa.

Gode Ea Fi Dunu da Helefishu Ba:mu

⁷ †Amaiba:le, Gode Ea A:silibu Hadigidafa Gala, amo Ea sia: nabima,

“Dilia wali eso Gode Ea sia: nabasea,

⁸ dilia aowalali dunu ilia Godema gegei amola dunu hame esalebe hafoga:i soge amo ganodini ilia da Godema adoba:su, ili hou defele dilia Godema mae hihima.”

⁹ Gode da amane sia:i,

“Ilia da Na hou ode 40 amoga ba:lalu.

Be ilia da amo sogega, Na hou abodele ba:musa;

Nama adoba:su.

¹⁰ Amaiba:le, Na da ilima ougi galu.

Na amane sia:i, ‘Ilia da eso huluane odaga:sa.

Ilia da Na hamoma:ne sia:i nabawane hame hamosa!’

¹¹ Na da ougi ba:i amola dafawane ilegele hamomusa: sia:i,

‘Na da Ga:ina:ne soge amo ganodini helefishu ilima imunusa: dawa:i.

Be ilia da amo soge ganodini helefimusa: hamedafa golili sa:imu!’ ”

¹² Na fi dunu! Dunu afae dilia gilisisu amo ganodini amo ea dogo da wadela:i amola dafawaneyale hame dawa:beba:le ga:nasi hamoi,

† 3:7: Gesami Hea:su 95:7-11

amo dunu da Gode Esala amo Ea hou yole-sisa:besa:le, dawa:ma! ¹³ Be dilia da wadela:i hou amoga ogogobeba:le, dilia dogo da igi agoane hamoi, amasa:besa:le dilia da wali eso, (“wali eso” da Gode Sia: Dedei ganodini dedebeba:le ninima sia:sa), wali eso dunu eno da dunu eno noga:le fidimu da defea. ¹⁴ Bai ninia mae yolesili, ninia musa: lalagagui dafawaneyale dawa:su hou noga:le lalagaguli, Yesu Ea bu misunu eso doaga:sea, ninia da Yesu Gelesu Ea gilisili hawa: hamosu dunu agoai ba:mu.

¹⁵ †Gode Sia: da agoane dedei dila,
 “Dilia wali eso Gode Ea sia: nabasea,
 dilia aowalali dunu ilia Godema odoga:i,
 amo hou defele Godema mae hihima!”

¹⁶ §Dunu ilia Gode Ea Sia: nabal, hihiba:le odoga:i, amo dunu da nowa dunula:? Amo da dunu huluane, Mouses da Idibidi yolesili gadili oule asi. ¹⁷ Ode 40 amoga Gode da Ea fi dunuma ougi. Amo dunu fi da nowala:? Amo da Isala:ili dunu ilia wadela:i hou hamobeba:le, dunu hame esalebe hafoga:i sogega dafane bogogia:i.

¹⁸ Gode da dafawane ilegele sia:i, “Na da Ga:ina:ne sogge amo ganodini ilima helefishu imunusa: dawa:i. Be ilia amo sogge ganodini hamedafa masunu.” Amo sia: E da nowa ea hou olelemusa: sia:bela:? Amo da dunu ilia da Ea sia: nabimu higa:iba:le, odoga:i. ¹⁹ Amaiba:le, ilia dafawaneyale hame dawa:beba:le, Ga:ina:ne sogge ganodini masunu hamedeiwane ba:i, amo ninia ba:sa.

† **3:15:** Gesami Hea:su 95:7-8 § **3:16:** Idisu 14:1-35

4

¹ Defea! Gode da Ea musa: ilegele sia:i helefisu ninima imunusa: dawa:lala. Be amo imunu sia:i helefisu dilia afae afae hame lasa:besa:le, dawa:ma! ² Bai ninia da ili defele Gode Sia: Ida:iwane nabi dagoi. Ilia da sia: nabi dagoi, be dafawaneyale hame dawa:beba:le, amo da ilia hou hame fidisu.

³ *Be ninia da amo sia: dafawaneyale dawa:beba:le, Gode Ea ilegele imunu sia:i liligi lalegagusa. Hou da Gode musa: sia:i amo defele ba:sa, amo,

“Na da ougi ba:i amola Na ilegele hamo-musa: sia:i,

‘Na da Ga:ina:ne soge amo ganodini helefisu ilima imunusa: dawa:i.

Be ilia da amo soge ganodini helefimusa: hamedafa golili sa:imu!’ ”

Gode da osobo bagade hahamonanu, Ea hawa: hamosu da dagoiwane ba:i. Be E da amo sia: sia:i dagoi. ⁴ †Gode Sia: Dedei ganodini, eso fesuale hou olelema:ne, agoane dedei diala, “Eso fesuale (Sa:bade eso) amoga, Gode da Ea hawa: hamosu yolesili, helefi.” ⁵ ‡Eno dedei diala, “Ilia da Na helefisu amo ganodini hamedafa misunu.”

⁶ Dunu ilia musa: bisili Gode Sia: Ida:iwane nabi, ilia da dafawaneyale hame dawa:beba:le, amo helefisu soge ganodini masunu hamedei ba:i. Amaiba:le, Gode da eno fa:no mabe dunu ilima amo helefisu imunusa: dawa:lala. ⁷ §Gode da eso eno amoga ilegei dagoi, amoga e da “wali

* **4:3:** Gesami Hea:su 95:11 † **4:4:** Mui 2:2 ‡ **4:5:** Gesami Hea:su 95:11 § **4:7:** Gesami Hea:su 95:7-8

eso” sia:sa. Ode bagohame gidigili, Gode da amo hou Da:ibidima olelei. Amo da Gode Sia: Dedei Buga ganodini dedei, ninia musa: sia:i, amane, “Dilia ‘wali eso’ Gode Ea sia: nabasea, mae higama!”

⁸ **Be Yosiua da Isala:ili dunuma Gode Ea imunu sia:i helefishu ia dagoi ganiaba, Gode da eso enoga helefishu imunu hame sia:na:noba.

⁹ Be hou da wali agoane ba:sa. Gode da Ea fi dunuma helefishu eno (amo Gode da musa: Sa:bade eso amoga helefi amo defele), ilima imunusa: dawa:lala. ¹⁰ ††Gode da Ea hawa: hamosu yolesili helefi, amo defele, nowa da amo helefishu lalegagusia, e da hi hawa: hamosu yolesili, helefimu.

¹¹ Amaiba:le, ninia afae afae Isala:ili dunu defele dafawaneyale hame dawa:beba:le dafasa:besa:le, amo helefishu lama:ne logo hogoi helemu da defea.

¹² Gode Ea Sia: da esala agoane amola hawa: hamosu dawa:. Gode Ea Sia: da gegesu gobihei fe aduna la:didili noga:le debele mei agoane, amo ea damusu hou baligisa. Gode Ea Sia: da gegesu gobihei agoane dunu sone, asigi dawa:su, a:silibu, muguni amola nenogo gilisisu sogebi amoga doaga:sea, afafasu dawa:. Gode Ea Sia: da dunu ilia asigi dawa:su amola ilia hanai hou, amoma fofada:su dawa:. ¹³ Godema liligi afadafa wamolegemu da hamedei. E da Ea hahamoi liligi amo ganodini, liligi huluanedafa noga:le ba:lala. Ninia huluane da Ema fawane fofada:mu.

** 4:8: Mousesee ea Malasu 31:7; Yosiua 22:4 †† 4:10: Mui 2:2

Yesu Ninia Gobele Salasu Ouligisu Dunu Bagade

¹⁴ Ninia da Yesu Ea hou lalegagui dagoi sia:beba:le, ninia noga:le gasawane lelumu da defea. Bai ninia da Gobele Salasu Ouligisu Dunu Bagade, amo Yesu, Gode Eagofe, amo da nini fidima:ne, Gode gadenene esaloma:ne asi dagoi. ¹⁵ Ninia Gobele Salasu Ouligisu Dunu da ninia gasa hame hou ba:sea, ninima asigisa. Ninia Gobele Salasu Ouligisu Dunu da ninima adoba:su hou huluanedafa amo defele adoba:su hou ba:i, be hame dafai. ¹⁶ Amaiba:le, ninia mae beda:iwane Gode Ea Hinadafa Fisus amo gadene-newane doaga:mu da defea. Amogawi ninia da hahawane dogolegele iasu, gogolema:ne olofosu amola noga:i fidisu ninia dafawane esaloma:ne liligi defele ba:mu.

5

¹ Osobo bagade dunu da gobele salasu Ouligisu dunu ilegemusa: dawa:sea, ilia dunu afadafa amo ea fi dunuma afafane, ilegesa. Ili da e ili fidima:ne, ilia wadela:i hou gogolema:ne olofomusa:, Godema gobeles salasu hou hamoma:ne ilegesa.

² Amo gobeles salasu Ouligisu dunu da hi gasa hame hou dawa:beba:le, e da dunu ilia hame dawa:beba:le giadofale hamosa, ilima asigiliwane fidimusa: dawa:.. ³ *Amo osobo bagade gobeles salasu Ouligisu dunu da gasa hameba:le, e da ea fi dunu ilia wadela:i hou gogolema:ne olofomusa:, Godema gobeles salasu hamosa, be

* 5:3: Gobeles Salasu 9:7

amo fawane hame. E da hi wadela:i hou gogolema:ne olofomusa: amolawane Godema gobe le salasu hamosa.

⁴ †Dunu afae da hi hanaiba:le, gobe le salasu Ouligisu hawa: hamomu da hamedei. Be Gode da ema ilegei dagoiba:le fawane, Elane ea hou amo defele, e da gobe le salasu Ouligisu dunu hamosa. ⁵ ‡Amo defele, Gelesu da Hi hanaiba:le, Gobe le Salasu Ouligisu dunu hawa: hamosu bagade hame lai. Be Gode da E ilegeiba:le fawane hamoi. Gode Ea Sia: da agoane dedei dila,

“Gode da amane sia:i, ‘Di da Nagofe.

Wali eso Na da Dia Ada hamoi.’ ”

⁶ §E eno amane sia:i,

“Di da eso huluane hawa: hamonanoma:ne, Na da Di Gobe le Salasu Dunu, Melegisedege ea fi gobe le salasu dunu agoane ilegei dagoi.”

⁷ **Yesu Gelesu da osobo bagadega esaloba, Gode da E mae bogoma:ne gaga:musa: defele esala, amo Yesu da dawa:beba:le, E da dinanawane amola sihanonawane, Godema wele sia:ne gadosu amola adole ba:su. Gode da Ea sia:ne gadosu nabi. Bai Yesu Ea hou da fonoboi amola nabawane hamosu dawa:i. ⁸ Yesu da Gode Egefedafa, be Hi da se nababeba:le, nabasu hou dawa:i. ⁹ Yesu Ea hou noga:idafa hamoi ba:loba, Gode da E eso huluane mae bogole Fifi Ahoanusu Gaga:su, (Ema nabasu dunu ilia lamu liligi) amo

† 5:4: Gadili Asi 28:1 ‡ 5:5: Gesami Hea:su 2:7 § 5:6:

Gesami Hea:su 110:4 ** 5:7: Ma:diu 26:36-46; Maga 14:32-42; Luge 22:39-46

ea Bai hamoi. ¹⁰ Gode da Yesu amo Melegisedege gobe le salasu Ouligisu dunu hou defele hawa: hamomusa:gini, Yesuma ilegei dagoi.

Dafawaneyale Dawa:su Hou Mae Yolesima

¹¹ Amo hou olelemu sia: bagade diala. Be dilia da hedolo hame dawa:beba:le, amo dilima olelemu logo da ga:nasi gala. ¹² ††Dilia da ode bagohame amo sia: nababeba:le, dilia eno dunuma olelesu dunu agoane ba:mu da defea galu. Be dilia hame dawa:beba:le, dunu eno da dilima Gode Ea Sia: bisili olelesu liligi, amo bu olelemu da defea. Dilia da gasa bagade ha:i manu gogolei, dodo maga:me fawane manusa: dawa:.

¹³ Nowa da dodo maga:me fawane manusa: dawa:sea, e da mano fonobahadi agoane esala. Asigi hame laiba:le, e da hou ida:iwane amola wadela:i hou, amo afafamusa: hame dawa:. ¹⁴ Be asigilai dunu da gasa ha:i manu manusa: dawa:. Ilia da logo hogoi helebeba:le, ida:iwane hou amola wadela:i hou afafamusa: dawa:.

6

¹⁻² Amaiba:le, ninia asigilai olelesu liligi dawa:ma:ne, bisili olelesu liligi yolesili, mae beba:le hagomodini masunu da defea. Musa: olelesu bai da ninia hamedei hawa: hamobeba:le Gode Ea hou hame dawa:mu, be Gode Ea hou dafawaneyale dawa:beba:le fawane gaga:su ba:mu. Eno da hanoga fane salasu hou, dunu ilegema:ne ea da:i hodo da:iya lobo ligisisu, bogoi bu wa:legadosu amola eso huluane se imunusa:

†† 5:12: 1 Golidia 3:2

fofada:su. Amo musa: olelesu bai fawane ninia bu baligiliwane dawa:mu da defea hame. ³ Ninia asigilama:ne gusuba:le masunu da defea. Amola Gode da ninima logo fodosea, ninia da agoane hamomu.

⁴ Be dunu ilia Gode Ea hou dafawaneyale dawa:beba:le lalegagui dagoi amo yolesiagai gala, ilia bu sinidigimusa: logo habodane ba:ma:bela:? Ilia da musa: Gode Ea hadigi amo ganodini esalu. Ilia da Gode Ea hahawane dogolegele iasu amola Gode Ea A:silibu Hadigidafa Gala amo Ea hou dawa:i galu. ⁵ Ilia da lalegaguiba:le, Gode Ea Sia: da ida:iwane ilia da dawa:i galu. Ilia da Gode Ea Hinadafa Hou dafawane doaga:sea, gasa bagade ba:mu, amo dawa:i galu. ⁶ Be ilia da dafawaneyale dawa:su hou yolesiagai dagoi. Ilia da fedege agoane, dunu huluane gademusa: ba:ma:ne, Gode Egefe bu bulufalegeiga medole legesa. Amaiba:le, ilia da bu Godema sinidigimusa: oule masunu logo da hamedei agoane ba:sa.

⁷ Gibu da eso bagohame osoboga dabeba:le, osobo da amo hano nawane amoga ha:i manu amola sagai ouligisu dunu fidisu liligi bagohame heda:sa. Amaiba:le, Gode da amo osobo hahawane ba:sa. ⁸ *Be amo osoboga gaga:nomei amola gagalobo, amo fawane heda:be ba:i galea, osobo da hamedeiwane liligi agoane ba:sa. Gode da amo osoboga hahawane hame ba:beba:le, gagabusu aligima:ne hamomusa: amola laluga ulagimusa: dawa:lala.

* 6:8: Mui 3:17-18

⁹ Be ninia dogolegei na:iyado dunu! Ninia da gasa bagade sia:sa. Be dilia hou da noga:i ninia da dawa:lala. Dilia gaga:su lalegagui amo defele hahawane hou dawa:sa, amo ninia dawa:lala. ¹⁰ Bai Gode Ea hou da moloidafa. E da dunu udigili hame wadela:sa. Dilia da noga:le hawa:hamoi amola Yesu Ea hou lalegagui fi dunu fidisu amola fidilala, amo hamonanebeba:le, dilia da Ema asigi amo olelei. Gode da amo hou hame gogolemu. ¹¹ Be ninia bagade hanai da agoane gala. Dilia dafawane hamoma:beyale dawa:lusu liligi, amo huluane dafawane doaga:ma:ne, dilia wali amogainini soqe wadela:mu eso doaga:sea, ha:giwane amola hanaiwane Gode Ea hawa:hamonanumu da defea. ¹² Dilia hou da gudu sa:ili, higale hamomu ninia higa:i hodosa. Be ninia hanai da dilia da dafawaneyale dawa:su dunu amo ilia hou hame yolesibiba:le, Gode Ea ilegele imunu sia:i liligi huluane laha, amo dunu defele dilia da hamoma:mu.

Gode Ea Dafawane Imunu Ilegele Sia:i Liligi

¹³ Gode da A:ibalaha:mema imunu sia:noba, E da dafawane imunusa: ilegele sia:i. Dunu eno da Gode Ea hou hamedafa baligiba:le, Gode da Hi Dioba:le dafawane imunusa: ilegele sia:i. ¹⁴ †E amane sia:i, “Na dima ilegele sia:sa! Dia fi da hahawane ba:mu amola dia mano lalelegemu da bagohamedafa ba:mu. Amo hou Na da dima dafawane imunu!” ¹⁵ A:ibalaha:me da hahawane gebewane ouesalebeba:le, Gode Ea imunu ilegele sia:i liligi lai dagoi. ¹⁶ Osobo bagade dunu da

† 6:14: Mui 22:16-17

dafawane hamomusa: sia:sea, e da mimogo dunu bagade amo ea hou da hi hou baligisa, amo ea dioba:le sia:sa. Amasea, dunu eno ilia da ea sia:i liligi amoma sia:ga gegemu hamedei ba:sa. ¹⁷ Gode da Ea ilegele imunu sia:i liligi hamedafa afadenemusa: dawa:i. E da amo imunu sia:i liligi dafawanedafa imunu noga:le olelemu dawa:i galu. Amaiba:le, E da Hi Dioba:le, Ea fi dunuma imunu ilegele sia:i. ¹⁸ Amaiba:le, Gode da musa: ilegele imunu sia:i amola Hi Dioba:le dafawane hamomu sia:i, amo liligi aduna da afadenemu hame dawa:. Amo ganodini Gode da ogogosu hame dawa:. Amaiba:le, ninia da Ema madelagiba:le, ninia da hobe misunu dafawane esaloma:beyale dawa:lusu hou (Gode Ea ninima i liligi), amo dafawaneyale dawa:beba:le ninia dogo denesisu dawa:.

¹⁹ ‡Amo hobe misunu dafawaneesa-loma:beyale dawa:lusu da fedege agoane ninima a:go (dusagai mae masa:ne dioi bagade liligi dusagaiga la:gi) amo agoane dila. Amo mae muguluma:ne liligi da fedege agoane, gaga:su abula Debo Diasu ganodini sone golili sa:ili, Hadigidafa Momei Sesei amo ganodini la:gi dila. ²⁰ §Yesu Gelesu da ninima bisili Hadigidafa Momei Sesei amo ganodini golili sa:i dagoi. E da Gobe Salasu Ouligisu dunu amo Melegisedege ea fi agoane hamoi dagoi.

7

Gobe salasu dunu ea dio amo Melegisedege

‡ **6:19:** Gobe Salasu 16:2 § **6:20:** Gesami Hea:su 110:4

¹ *Amo Melegisedege da Saleme (wali dio da Yelusaleme) moilai bai bagade hina bagade dunu esalu. E da Gode Bagadedafa amo Ea gobe le salasu dunu esalu. A:ibalaha:me da hina bagade dunu fi biyaduyale gala fane legele, buhagili manoba, Melegisedege da e yosia:i. E da Gode da A:ibalaha:mema hahawane ima:ne sia:i.

² Amanoba, A:ibalaha:me ea gegenana liligi lai huluane mogili, nabuane hamone, afadafa Melegisedegema i. (Melegisedege ea dio dawa:loma:ne da “Ida:iwane Ouligisu.” Amola e da Saleme moilai bai bagadega ouligisu esalebeba:le, ea dio dawa:loma:ne eno da “Olofosu hina bagade.”) ³ Melegisedege ea ame, ea ada amola ea siba fi, bai huluane hame dedeiba:le ninia hame dawa:. E da habogala lalelegei amola habogala bogoi, ninia hame dawa:. E da Gode Eagofe amo ea fedege agoane diala. Ea gobe le salasu dunu hawa: hamosu da mae dagole, eso huluane dialalalumu.

⁴ Amaiba:le, dawa:ma! Melegisedege da mimogo dunu bagade ba:sa. Ninia aowalali eda bagade, A:ibalaha:me, e da gegebeba:le liligi lai amo mogili, nabuane agoane fifili, la:idi afadafa ema i. ⁵ †Isala:ili fi ganodini, Sema agoane dedei diala. Musa: gobe le salasu dunu ea dio amo Lifai amo egaga fi, ilia da ilia fi dunu (amo amola ilia da A:ibalaha:me ea manolali) amoma liligi mogili nabuane agoane fifili, afadafa lamu.

⁶ Melegisedege da Lifai ea mano hame. Be e da A:ibalaha:me (ema Gode da hahawane dogolegele iasu imunu ilegele sia:i) ema ea liligi

* 7:1: Mui 14:17-20 † 7:5: Idisu 18:21

mogili, nabuane agoane fifili, afadafa (daide 1/10) lai. ⁷ Dunu afae da eno dunuma Gode da hahawane ima:ne sia:musa: gasa defele galea, e da mimogo dunu esala. Amola nowa dunu e da ilima iaha, amo dunu da ea hou baligisa, amo ninia noga:le dawa:. ⁸ Isala:ili fi dunu ilia da gobelesalasu dunu (hobeabogomu dunu) ilima liligi mogili, nabuane fifili, la:idi afadafa iaha. Be Gode Sia: Dedei defele, Melegisedege ea hou da fedege agoane, eso huluane esalalalumu dunu da “daide” laha. ⁹ Amola fedege agoane, A:ibalaha:me da Melegisedegema “daide” iabeba:le, Lifai (amo ea mano da wali “daide” laha) da amo “daide” Melegisedegema i dagoi. ¹⁰ Lifai da amo esoga hame lalelegeiba:le, e da fedege agoane, ea aowalali ada A:ibalaha:me amo ea da:i hodo ganodini dialu. Amanoba, A:ibalaha:me da Melegisedege gousa:lalu, “daide” ema i.

¹¹ Gode da Lifai ea mano da gobelesalasu dunu hawa: hamomusa: ilegeiba:le, amo baiga E da Sema amo Isala:ili fi ilima i. Be Lifai gobelesalasu dunu ilia hawa: hamosu da ida:idafa ba:loba, eno gobelesalasu dunu amo da Elane ea mano hame be Melegisedege ea fi dunu agoane ba:su Dunu, amo eno misunu da bai hamedeidafa agoai ba:la:loba. ¹² Bai Gode da gobelesalasu dunu fi afadenesea, E da Sema amola afadenemu. ¹³ Amo liligi huluane dedei da ninia Hina Gode Yesu Gelesu Ea hou olelesa. Amola E da fi hisu amo ganodini lalelegei. Ea fi amo ganodini, dunu afae da gobelesalasu dunu hawa: hamosu hamedafa hamoi. ¹⁴ Yesu Gelesu da Yuda fi amo ganodini lalelegei. Mousese da

gobe le salasu dunu ilia hou oleleloba, e da Yuda fi hamedafa sia:i.

Gobe le Salasu Dunu Eno, Melegisedege Agoane

¹⁵ Amaiba:le ninia wali noga:le ba:sa. Gobe le salasu dunu Hisu, Melegisedege agoane, da misi dagoi. ¹⁶ Gode da osobo bagade Sema mae dawa:le, be eso huluane mae bogole Fifi Ahoanusu amo ea gasaga, Yesu Gelesu Gobe le Salasu dunu ilegei dagoi.

¹⁷ †Bai Gode Sia: da agoane dedei dila, “Na da Di Gobe le Salasu Dunu eso huluane esalalaloma:ne, ilegei dagoi. Di da Melegisedege ea fi gobe le salasu dunu agoane ba:mu.”

¹⁸ Amaiba:le, musa: Sema da gasa hameba:le amola hamedei agoane ba:beba:le, Gode da amo Sema fadegai dagoi.

¹⁹ Bai Mousese ea Sema da liligi afadenene bu ida:iwane hamomusa: hame dawa:i. Be Gode da gaheabolo logo amoga ninia Godema gadenene misunusa: dawa:, amo hahamoi dagoi.

²⁰ Amola Gode da amo gaheabolo Sema, amo Ea Dioba:le dafawane ilegele hamomu sia:i. Osobo bagade dunu ilia da gobe le salasu dunu hamomusa:gini, Gode Ea Dioba:le dafawane ilegele hamomu hame sia:i. ²¹ §Be Gode da Yesu Gobe le Salasu Dunu ilegele, E da Hi Dioba:le dafawane hamomu sia:i, amane,

“Hina Gode da Hi Dioba:le dafawane hamomu sia:beba:le,
E da Ea asigi dawa:su hamedafa afadenemu.

† 7:17: Gesami Hea:su 110:4 § 7:21: Gesami Hea:su 110:4

Di da Gobele Salasu Dunu eso huluane esalalaloma:ne hamoi dagoi.”

²² Yesu Ea hou da hisuba:le, E da Sema gahe-abolo amoma ouligibiba:le, gaheabolo Sema da musa: Sema amo baligisa ninia dawa:.

²³ Eno liligi amola da hisu ba:sa. Musa: gobelesalasu dunu da bogosu dawa:beba:le, eso huluane hawa: hamonanumu hamedei agoane ba:i. Amaiba:le, gobelesalasu dunu bagohame da hawa: hamosu. ²⁴ Be Yesu da mae bogole, eso huluane esalalalusu dawa:. Amaiba:le, E da hame bogomuba:le, Ea Gobelesalasu hawa: hamosu da hamedafa dagomu. ²⁵ Amaiba:le, E da Ea fi dunu fidimusa:, Godema sia:ne gadolalawane eso huluane mae bogole esalalalebeba:le, E da wali amola eso huluane, dunu ilia Ema madelagiba:le Godema mabe dunu, amo dafawane gaga:musa: dawa:.

²⁶ Amaiba:le, ninia fidisu huluanedafa amo hamomusa:, Yesu da Gobelesalasu Ouligisu Dunu defele esala. E da hadigi. Ea hou amo ganodini, led o wadela:i hou hamedafa ba:sa. Gode da Yesu wadela:i hou dunu amoga afafane, mu amo baligimusa: lale gadoi dagoi. ²⁷ **E da gobelesalasu dunu eno agoane hame. E da musa: gobelesalasu dunu defele eso huluane musa: ea wadela:i hou amo goglema:ne olofosu amola fa:no ea fi dunu ilia wadela:i hou amo goglema:ne olofosu, amo hamoma:ne gobelesalasu hamomusa: da Ema hamedei. Bai E da wadela:i hou hamedafa dawa:. Be E da gobelesalasu afadafa fawane, bu eno mae hamoma:ne,

** 7:27: Gobelesalasu 9:7

Ea da:i hodo gobeles salasu agoane i dagoi.
²⁸ Mousesee ea Sema dawa:le, osobo bagade dunu (dafasu dawa: dunu) ilia da gobeles salasu Ouligisu dunu ilegesa. Be Gode Ea hahawane imunu ilegele sia:i liligi (amo E da Ea Dioba:le dafawane hamomu sia:i), amo da Sema amoga fa:no misi. Amo dawa:le, Gode da Egefedafa amo da ida:iwane logo dibi amoga doaga:i dagoi Dunu, Ema Gobeles Salasu Ouligisudafa ilegei dagoi.

8

Yesu - Ninia Gobeles Salasu Ouligisudafa

¹ *Ninia sia:su bai da agoane diala. Ninia Gobeles Salasu Ouligisu Dunu da esala. E da Hadigi Hinadafa Hebene diasu ganodini esala, amo Ea lobodafa la:idiidili fi esala.

² E da Hadigidafa Momei Sesei, amo da abula diasudafa, dunuga hame gagui be Hina Gode Hi gagui, amo ganodini E da Gobeles Salasu Ouligisu Dunu hawa: hamonana.

³ Osobo bagade dunu ilia da gobeles salasu Ouligisu dunu, ohe fi gobeles salasu Godema imunusa: ilegesa. Amola ninia Gobeles Salasu Ouligisu Dunu da Godema liligi imunu defea.

⁴ Yesu da osobo bagadega esala ganiaba, eno gobeles salasu dunu da Yu Sema defele gobeles salasu hamonanebeba:le, Yesu da gobeles salasu dunu hamosu hame hamona:noba. ⁵ †Osobo bagade gobeles salasu dunu ilia hawa: hamosu da fedege agoane Gobeles Salasu Dunu hawa: hamosudafa

* **8:1:** Gesami Hea:su 110:1 † **8:5:** Gadili Asi 25:40

Hebene ganodini hamonanebe olelesa. Mousesee ea hou defele. E da Abula Diasu gagumusa: dawa:laloba, Gode da amane sia:i “Dawa:ma! Liligi huluane amo Na da goumiba:le dima olelei, amo mae giadofale defele hamoma!” ⁶ Be wali, Sema amo Yesu da Gode amola Ea fi, amo gousa:musa: hamoi amo da siba gousa:su baligi dagoi. Amo defele, Gobeles Salasu Dunu hawa: hamosu amo Gode da Yesuma i, amo amola da musa: gobeles salasu dunu hawa: hamosu baligi dagoi.

⁷ Musa: gousa:su Sema da ida:idafa ba:loba, Gode da eno gaheabolo imunu hamedeiwane ba:la:loba. ⁸ †Be Gode da Ea fi dunu ilia giadofai hamonanebe ba:i. E da amane sia:i, “Hinadafa da amane sia:sa,

‘Eso da misunu, amoga Na da gousa:su Sema eno,

Isala:ili fi dunu amola Yuda fi dunu, Nama gousa:musa: hamomu.

⁹ Amo gaheabolo gousa:su Sema da musa: Sema

Na da ilia aowalalima hamoi liligi agoai hame ba:mu.

Na da amo esoga, ilia aowalali Idibidi soge yolesimusa: gadili oule asi.

Be musa: gousa:su Sema ilia yolesibiba:le, ili da Na amola yolesi.

¹⁰ Be Na da hobeas gousa:su Sema gaheabolo

Isala:ili dunu fi ilima imunu amane.

Na Sema Na da ilia asigi dawa:su amo ganodini salimu.

† 8:8: Yelemaia 31:31-34

Na da Na Sema ilia dogo da:iya dedemu.

Amasea, Na da ilia Gode esalumu.

Amola ilia da Na fi dunu esalumu.

¹¹ Ilia huluane, dunu fonobahadi amola dunu bagade, da Na dawa:mu.

Amaiba:le, ilia na:iyado amola ilia fi dunu, ilima,

‘Hinadafa Ea hou dawa:ma!’

amo sia:mu da bai hamedei ilia agoane ba:mu.

¹² Ilia ledou hou Na da goglema:ne olofomu amola ilia wadela:i hou Na da goglemu!’ ”

¹³ Gode da Sema gaheabolo imunu sia:beba:le, E da musa: i liligi da hea:i dagoi olelesa. Hea:i hamoi liligi da gufia:ne gala:iba:le, hedolo mugululi hamedafa ba:mu.

9

Nodone Sia:ne Gadosu Hou - Osobo Bagadega amola Hebene Ganodini

¹ Musa: gousa:su Sema dialebeba:le, Gode Ea fi dunu da nodone sia:ne gadosu Sema amola dunuga hamoi diasu amo ganodini Godema nodone sia:ne gadosu. ² *Ilia Abula diasu amo ea dio Da:bena:gele gagui. Amo Abula diasu da ganodini gaga:iba:le aduna hamoi. La:idi bagade da Hadigi Malei Sesei. Amo ganodini, gamali amola fafai amo da:iya Godema imunu agi ga:gi da ligisi ba:i. ³ †Abula amoga Abula

* **9:2:** Gadili Asi 26:1-30, 25:31-40, 25:23-30 † **9:3:** Gadili Asi 26:31-33

diasu da gaga:i, amo baligili, Hadigidafa Momei Sesei ba:i. ⁴ †Hadigi Momei Sesei midadi, oloda gouliga hamoi amoga ilia gabusiga: liligi, Gode nabima:ne gobesisu, amo ba:i. Hadigidafa Momei Sesei amo ganodini Gode Ea Gousa:su Sema Gagili ba:i. Amo da gouliga dedeboi. Amo ganodini, gouli faigelei (amo ganodini ma:na dialebe ba:i), Elane ea dagulu amoga lubi legesu amola igi aduna amoga Sema dedei, huluane dialebe ba:i. ⁵ §Gode Ea Gousa:su Sema Gagili ea ga:lu da “Gogolema:ne Olofosu Fis.” Amo da:iya da “selubimi” ilia ougia molole lelu. Amo da Gode da esalebe olelesu. Be wali liligi huluane olelemu da hamedei.

⁶ **Hou da agoane hamosu ba:i. Gobelesalasu dunu ilia da eso huluane Hadigi Malei Sesei amo ganodini hawa: hamomusa: ahoa. ⁷ ††Be gobelesalasu Ouligisu dunu hi fawane da Hadigidafa Momei Sesei ganodini, ode amoga eso afadafa fawane golili daha. E da amo ganodini maga:me gaguli ahoa. Amo e da hi wadela:i hou amola ea fi dunu ilia wadela:i hou ili hame dawa:beba:le hamoi, amo Gode da gogolema:ne olofoma:ne, Godema dabe agoane iaha.

⁸ Gode Ea A:silibu da amo hou ganodini, ninima fedege agoane olelesa. Hadigi Malei Sesei da lelebeba:le, ninia da Hadigidafa Momei Sesei amo ganodini golili sa:imu da hamedei-wane ba:sa. ⁹ Amo da wali eso hou fedege

† **9:4:** Gadili Asi 30:1-6, 25:10-16, 25:16 16:33; Idisu 17:8-10; Mousese ea Malasu 10:3-5 § **9:5:** Gadili Asi 25:18-22 (Baibo Buga Olelesu No. 69) ** **9:6:** Idisu 18:2-6 †† **9:7:** Gobelesalasu 16:2-34

olelesa. Bai gobeles salasu liligi amola ohe fi medole gobeles iasu, amo Godema i, amo da nodone sia:ne gadosu dunu ea dogo moloidafa hahamomu hamedei ba:sa. ¹⁰ Bai amo gobeles salasu hou da ha:i manu, hano amola dodofesu hou, amo fawane olelesa. Ilia da dabua Sema fawane. Gode Ea gaheabolo gousa:su Sema olelebeba:le, amo hea dabuagado liligi da Gode Ea hou olelelalu amogainini E da gaheabolo hou ilegesa. ¹¹ Be Gelesu da Gobeles Salasu Ouligisu Dunu amo waha noga:i ba:su liligi ouligimusa: misi dagoi. Abula diasu amo ganodini E da hawa: hamonana, amo da musa: abula diasu baligi dagoi. Amo da dunuga hamoi liligi amola osobo bagade liligi hame. ¹² Gelesu da abula diasu golili sa:ili, Hadigidafa Momei Sesei amo ganodini asili, E goudi amola bulamagau, amo ilia maga:me gobeles salimusa: hame gaguli asi. Be Hi maga:me ganodini gaguli asili, ninima eso huluane esalalalumusa:, gaga:su hamoi dagoi. ¹³ ††Dunu da goudi amola bulamagau, amo ilia maga:me amola bulamagau mano laluga nei amo ea nasubu, ledi hamoi dunuma fogaga:gala:sa. Amo hou da ilia ledi dodofesa fedege agoane olelesa. ¹⁴ Amo hou da dafawaneba:le, Gelesu Ea maga:me da baligiliwane ledi dodofesa, amo ninia dawa:. E da eso huluane mae bogole Fifi Ahoanusu A:silibu amo Ea gasaga, Hi da:i hodo gobeles salasu ida:iwanedafa, Godema i dagoi. Ninia Esalalala Godema hawa: hamoma:ne, Yesu Gelesu Ea maga:me da ninia asigi dawa:su

†† **9:13:** Gobeles Salasu 16:15-16; Idisu 19:9, 17-19

noga:le dodofemusa: dawa:. Amaiba:le, ninia hamedei osobo bagade dodofesu hou bu hame dawa:mu.

¹⁵ Amaiba:le, dunu amo Gode da ilima misa:ne sia:i, ilia Gode Ea esalalalumu hahawane imunu sia:i liligi lama:ne, Gelesu da Gaheabolo Gousa:su Sema amoma Ouligisu Dunu esala. Dunu afae da bogoiba:le, dunu eno ilia musa: Sema amoga ouligibiba:le wadela:le hamoi, amo hou gogolema:ne olofoi dagoi ba:sa.

¹⁶ Be osobo bagade dunu da bogosea, ea fi dunu da ea liligi amola muni lamusa: dawa:sea, ilia fofada:nanu, “A! Amo dunu da dafawane bogoidafa!” ¹⁷ Amalalu, nana liligi lamu. Be dunu da esalea, e bogosea ea nana liligi lamu dunu da ilegei, be lamu da hamedei. E da bogobeba:le fawane, ilia amo liligi lamu. ¹⁸ Amaiba:le, musa: gousa:su Sema da maga:me asiba:le fawane, defele ba:i. ¹⁹ §§Mousese da hidadea dunu huluane nabima:ne, Sema huluane Sema Buga ganodini dedei, amo olelei. Amalalu, e da goudi amola bulamagau, amo ilia maga:me lale, amoma hano gilisili, e da “hisobe” ifa lubi amola yoi wulo, amoga Sema buga amola ea fi dunu huluane, ilima maga:me fogaga:gala:su. ²⁰ E amane sia:i, “Amo maga:me da gousa:su Sema amo Gode da dilima nabawane hamoma:ne sia:i liligi, amo da dafawane olelema:ne ilegei hamosa!”

²¹ *** Amo hou defele, Mousese da Abula diasu amola amo ganodini liligi huluane, amo da:iya maga:me fogaga:gala:su. ²² †††Sema ganodini,

§§ 9:19: Gadili Asi 24:6-8 *** 9:21: Gobebe Salasu 8:15

††† 9:22: Gobebe Salasu 17:11

ledo liligi huluane da maga:mega dodofeiba:le, ledo hame ba:sa. Maga:me da sogadigiba:le fawane, Gode da wadela:i hou goglema:ne olofosa.

Gelesu da Bogoi:le, Wadela:i Hou Fadegai Dagoi

²³ Amo liligi da Hebene ganodini liligi amo fedege agoane diala. Amo liligi da ohe fi ilia maga:mega dodofei ba:i. Be Hebene ganodini gobe le salasus hamoma:ne, Gode da amo hou baligi hou ba:musa: dawa:i. ²⁴ Gelesu da dunu loboga hamoi Hadigi Malei Sesei amo da Hebene liligi fedege agoane, amo ganodini hame golili sa:i. E da Hebenedafa amo ganodini golili sa:i. Amo ganodini E da nini fidima:ne Godema sia:ne gadosa lela. ²⁵ Ode huluane amoga, Yu gobe le salasus Ouligisu dunu da Hadigidafa Momei Sesei amo ganodini bulamagau o sibi amo ea maga:me gaguli ahoa. Be Yesu Gelesu da Ea da:i hodo imunusa:, ode bagohame amoga hame asi. ²⁶ Amane hamoi ganiaba, E da osobo bagade hahamoi eso hemone, amogainini wali, amo ode huluane E da se nabasu eso bagohame amoga nabala:loba. Be wali, so ge wadela:mu eso gadeneiba:le, E afadafa fawane, Ea da:i hodo gobe le salasus agoane wadela:i hou fadegamusa:, misi dagoi. ²⁷ Dunu huluane afae afae da afae bogole, Gode Ea midadi fofada:musa: lelumu. ²⁸ ††† Amo defele, Gode da Gelesu afadafa fawane gobe le salasus agoane, dunu bagohame ilia wadela:i hou fadegamusa: asunasi. Gelesu

da bu misunu galebe. Wadela:i hou fadegamusa: hame. Be Ea da dunu amo da E bu misunu ouesalebe, ilima gaga:sudafa ima:ne bu misunu.

10

¹ Yu Sema da dafawane noga:i liligi hobe misunu liligi, amo fedege agoane gala. Be amo fedege da misunu noga:i liligi fonobahadi fawane olelesa. Yu Sema amo ganodini, ilia mae helefili, ode huluane amoga gobe salasu defele hamonana. Amaiba:le, Sema gobe salasu hou da Godema mabe dunu ilia hou hahamomudafa hamedei agoane ba:sa. ² Musa:, Godema sia:ne gadosu dunu da ilia wadela:i hou dafawane dod-ofei dagoi ba:loba, ilia da hame gogosia:iba:le, gobe salasu hou yolesila:loba. ³ Be gobe salasu hou da ode huluane hamobeba:le, dunu ilia da wadela:i hou hamonana amo olelesa.

⁴ Bulamagau amola goudi, amo ilia maga:me da wadela:i hou fadegamusa: hamedeiwane ba:sa. ⁵ *Amaiba:le, Yesu Gelesu da osobo bagadega misusa: momogele esaloba, E da Godema amane sia:i,

“Di da gobe salasu hou amola gobe salasu liligi ba:mu hame hanasa.

Be Di da da:i hodo momagele, Nama i.

⁶ Be Di da bulamagau amola sibi wadela:i hou fadegama:ne oloda da:iya susugabo gobei, amo hahawane hame ba:sa.

⁷ Amalalu, Na amane sia:i,

* **10:5:** Gesami Hea:su 40:6-8

‘Sema Buga ganodini Na hou olelemusa:
dedei,
amo defele, Gode, Na da Dia hanai hamo-
musa; Na da wea!’ ”

⁸ E degabo amane sia:i, “Di da gobelesalasu liligi amola ohe fi oloda da:iya wadela:i hou fadegamusa: gobei amo hame hanai amola hahawane hame ba:sa!” Amo gobelesalasu liligi da Sema defele hamosa, be Gode da amo higasa, Gelesu da sia:i dagoi.

⁹ Amalalu, E amane sia:i, “Gode! Na da Dia hanai hamomusa; Na da misi goea!” Amaiba:le, Gode da musa: gobelesalasu hou huluane yolesili, Gelesu Ea gobelesalasu hou fawane ba:sa. ¹⁰ Yesu Gelesu da Gode Ea hanai hou hamobeba:le, E da Ea da:i hodo gobelesalasu agoane afadafa fawane bu mae hamoma:ne i. Amaiba:le, ninia huluane wadela:i hou dodofei dagoi ba:sa. ¹¹ †Yu gobelesalasu dunu huluane da eso huluane hawa: hamonana. Gobelesalasu hou afadafa ilia da eso bagohame mae yolesili hamonana. Be amo gobelesalasu hou da wadela:i hou fadegamusa: hame dawa:. ¹² ‡Be Gelesu da gobelesalasu afadafa, amo da wadela:i hou bu hamedafa ba:ma:ne, hamonanu, Gode Ea afodafa fi. ¹³ E da wali, Gode Ea ha lai dunu huluane Ea emo haguduga ligisimusa: ouesala. ¹⁴ Amaiba:le, E da gobelesalasu afadafa fawane hamobeba:le, Ema dafawaneyale dawa:su dunu huluane ilia wadela:i hou Ea maga:mega dodofei dagoi. Amo dunu da eso huluane esalalaloma:ne,

† 10:11: Gadili Asi 29:38 ‡ 10:12: Gesami Hea:su 110:1

E da ili afadenene, moloidafa hamoi dagoi.

¹⁵ Gode Ea A:silibu Hadigidafa da ninima Ba:su Dunu agoane.

¹⁶ ŠE da degabo amane sia:sa, “Hina Gode da amane sia:sa,

‘Gaheabolo Gousa:su amo Na da Na Isala:ili fi ilima hamomu da agoane ba:mu.

Na da Na sema ilia da:i hodo ganodini salimu,

amola Na Sema ilia dogo da:iya dedemu.’ ”

¹⁷ ** Amalalu Gode Ea A:silibu da bu amane sia:sa, “Na da ilia ledi amola wadela:i hou hamoi, amo Na da bu hame dawa:mu!”

¹⁸ Amaiba:le, Gode da wadela:i hou gogolema:ne olofoi dagoiba:le, wadela:i hou fadegama:ne gobe le salasu hou bu hamomu da bai hame gala.

Ninia Godema Gadenena Misunu da Defea

¹⁹ Amaiba:le, na fi dunu! Wali Yesu Ea maga:me da asiba:le, ninia Hadigidafa Momei Sesei logo da doasi dagoi. Amaiba:le, ninia halegalewane ganodini golili sa:imu da defea.

²⁰ Gelesu da Gode gadenene misa:ne, ninima logo gaheabolo doasi dagoi. Ninia ga:su abula baligili, Hadigidafa Momei Sesei amo ganodini masusa: dawa:. Ga:su abula da fedege agoane Yesu Ea da:i hodo.

²¹ Ninia Gobe le Salasu Ouligisu Dunu bagade amo da Gode Ea Diasu ouligisa. Amo da Yesu Gelesu.

22 ††Amaiba:le, ninia mae ogoale, Yesu Ea hou moloiwane lalegaguli, ninia asigi dawa:su dodofei dagole, ninia dogo bu hadigi hamone, nini da:i hodo hano ida:iwane amoga dodofei dagole, Godema gadenena misunu da defea.

23 Gode da Ea imunu sia:i dafawane hamomu, amo ninia dafawaneyale dawa:beba:le, ninia hobe misunu esaloma:beyale dawa:lusu hou gasawane gagumu da defea. 24 Ninia dunu eno dunu enoma asigiba:le, hou ida:iwane hamomusa:gini, dunu eno dunu enoma fidimu da defea. 25 Mogili ilia gilisusu hou yolesi dagoi. Be ninia agoane hamomu da defea hame. Be Hina Gode Yesu Gelesu Ea bu misunu eso da gadenene manebaba:le, ninia baligiliwane dunu eno dunu eno dogo denesimu da defea.

26 Be ninia dafawane sia: nabalu, bu mae dawa:le udigili wadela:i hou hamonanea, ninia eno wadela:i hou fadegamusa: gobe le salasu ba:mu da hamedei. 27 ††Be amai hamonanea, dunu ilia beda:iwane Gode Ea fofada:mu amola lalu bagade dabe amo Godema ha lai dunu ilia ba:sa, amo fawane ouesalumusa: dawa:.

28 §§Dunu afae da Mousesee ea Sema hame nabaloba, ilia da ema fofada:su. Ba:su dunu aduna o udiana ilia sia: nabababa:le, ilia amo dunu mae gogolema:ne olofole medole legesu.

29 *** Amaiba:le, dunu da Gode Egefedafa higea amola e da maga:me amoga Gode Ea gousa:su Sema hamone, wadela:i hou dodofei,

†† 10:22: Gobe le Salasu 8:30; Isigiele 36:25 †† 10:27: Aisaia 26:11 §§ 10:28: Mousesee ea Malasu 17:6, 19:15 *** 10:29: Gadili Asi 24:8

amo da hamedei liligi e dawa:sea, e da Gode Ea A:silibu (amo da Gode Ea hahawane dogolegele iasu) Ema gadesa, amo dunu da se dabe iasu baligiliwane ba:mu. ³⁰ †††Gode da amane sia:i, “Nisu da dabemu, Na da dabe imunu!” E da eno amane sia:i, “Hinadafa da Ea fi dunuma fofada:mu!”

³¹ Esalalala Gode da se dabe iasu ima:ne, osobo bagade dunu Ea lobo ganodini gagusia, amo da baligiliwane beda:su liligi.

³² Dilia musa: Gode Ea hou lalegagui eso bu dawa:ma. Amo esoga, dilia Gode Ea hadigi ba:i dagoiba:le, dilia se bagade nabaloba hame dafai.

³³ Dunu eno ba:ma:ne, eno dunu ilia dili fasu amola dilima gadesu. Eso enoga, ilia da dili fi dunuma agoane hamonoba, dilia da dili fi dunu fidima:ne ilima gilisimusa: amola gaga:musa: dawa:i. ³⁴ Dilia da se iasu diasu hawa: hamosu dunu ilia se nabasu, gilisili se nabasu. Eno dunu da dili liligi gasawane fedele gagulaligiloba, dilia da mae dawa:le hahawane ba:i. Dilia da liligi ida:iwane galu amo eso huluane dialalalumu liligi gagui dagoi, amo dawa:beba:le, hahawane ba:i. ³⁵ Amaiba:le, dilia da hobeia bidi ida:iwane lamuba:le, dogo denisisu hou mae yolesiagama. ³⁶ Dilia Gode Ea hanai hamoma:ne amola Ea hahawane imunuu ilegele sia:i liligi lama:ne, mae ougili hahawane mae yolesili ouesaloma.

³⁷ †††Gode Sia: da agoane dedei diala,
“Fonobahadi ouesalu,
misunu Dunu da misunu.

E masea, hedolowane doaga:mu.

³⁸ Be Na moloidafa hamoi fi dunu da dafawaneyale dawa:beba:le, esalalalumu.

Be afae afae da sinidigili, Na hou yolesisia,
Na da ilima hahawane hame ganumu!”

³⁹ Be ninia da bu sinidigili gaga:su yolesimu hame dawa:. Be ninia da dafawaneyale dawa:beba:le, Gode Ea gaga:su lai dagoi.

11

Dafawaneyale Dawa:be Lalegagusu Hou

¹ Dafawaneyale dawa:su hou da agoaiwane gala. Ninia da hobe misunu dafawane hamoma:beyale dawa:lusu da dafawane misunu ninia dafawaneyale dawa:be amola siga hame ba:su liligi ninia dafawaneyale dawa:be. ² Siba fi dunu mogili da amo dafawaneyale dawa:su hou lalegaguiba:le, Gode da ilima hahawane galu. ³ *Gode da Ea Sia: (amo da hame ba:su liligi) amoga E da osobo bagade, mu amola liligi huluane (amo da siga ba:su liligi), amo hahamoi. Ninia da dafawaneyale dawa:su hou lalegaguiba:le amo dawa:.

Ga:ine amola A:ibele

⁴ †A:ibele da dafawaneyale dawa:su hou lalegaguiba:le, gobe salasu liligi amo da Ga:ine ea iasu baligi, Godema i. Ea dafawaneyale dawa:su hou ba:beba:le, Gode da ea iasu hahawane ba:beba:le, E da A:ibele, moloidafa hamoi dunu ba:i. A:ibele da hemonega bogoi dagoi, be ea

* **11:3:** Mui 1:1; Gesami Hea:su 33:6, 33:9; Yone 1:3 † **11:4:** Mui 4:3-10

dafawaneyale dawa:su hou da wali eso ninima olelesu liligi gala.

Inoge

⁵ †Inoge da dafawaneyale dawa:su hou lalegaguiba:le, e da mae bogole, dunu mae ba:ma:ne, Gode da e muagado lale gadoi. Gode Sia: da agoane dedei diala, “Gode da Inoge ea hou hahawane ba:lalu, Hebene sogega lale gadoi.” ⁶ Gode da dunu amo da dafawaneyale dawa:su hou hame lalegagusia, hahawane ba:mu hamedei ba:sa. Nowa dunu da Godema misusa: dawa:sea, e da Gode da esala amola nowa da Gode Ea hou hogoi helesea, Gode E da ema bidi imunu, amo dafawaneyale dawa:beba:le fawane Godema doaga:mu logo ba:mu.

Nowa:

⁷ §Nowa: da dafawaneyale dawa:beba:le, e da Gode Ea sisasu amo hobe misunu siga hame ba:su hou, amo nabi. E da Gode sia: nababeba:le, dusagai hamone, e amola ea sosogo fi gaga:i dagoi ba:i. Amaiba:le, osobo bagade fi dunu huluane ilia fofada:nanu, bogosu dabe iasu lai. Be Gode da Nowa: ea dafawaneyale dawa:su hou ba:beba:le, amo dunu afadenene bu moloidafa hamoi ba:i.

A:ibalaha:me

⁸ **A:ibalaha:me da dafawaneyale dawa:su hou lalegaguiba:le, soge amo da Gode da ema imunu ilegele sia:i amola amoga doaga:musa: gadili masa:ne sia:i, e da Gode Ea sia: nabawane

† 11:5: Mui 5:21-24 § 11:7: Mui 6:13-22 ** 11:8: Mui 12:1-5

hamoi. E da ea soge yolesili, soge amo e da hame dawa:i soge, amoga doaga:musa: asi. ⁹ ††E dafawaneyale dawa:beba:le, ga fi dunu agoane, soge amo Gode da ema hobeia imunu ilegele sia:i, amo ganodini esalu. E da abula diasu ganodini esalu. Ea mano, Aisage amola Ya:igobe, da Gode Ea hahawane dogolegele iasu lai dagoi. Ela amolawane da abula diasu ganodini esalu. ¹⁰ A:ibalaha:me da moilai bai bagade amo Gode da hahamoi, hamedafa mugulumu moilai, amo ganodini esalumusa: e da ouesalebeba:le, gadili asili, abula diasu ganodini esalu.

¹¹ ††A:ibalaha:me da mano hamomu hamedene da:i hamoi amola Sela da da:i hamoiba:le, mano lalelegemu hamedei ba:i. Be A:ibalaha:me da Gode da ema imunu ilegele sia:i dafawaneyale dawa:beba:le, e da mano hamoi dagoi. ¹² §§A:ibalaha:me ea bogomu da gadenene ba:i. Be amo dunu egaga fi misi dunu ilia da gasumuni idi defele amola wayabo bagade bega: sa:i idi (idimu hame gala), defele ba:sa.

¹³ ***Amo dunu huluane da dafawaneyale dawa:su lalegaguiwane bogoi. Ilia da Gode Ea imunu ilegele sia:i liligi hame ba:i. Be fedege agoane, ilia amo liligi sedagaga manebe ba:i. Ba:beba:le, ilia hahawane ba:i. Ilia da ga fi dunu agoane, osobo bagadega ahoanebe, dunu huluane nabima:ne sia:su.

†† **11:9:** Mui 35:27 †† **11:11:** Mui 18:11-14, 21:2 §§ **11:12:** Mui 15:5, 22:17, 32:12 *** **11:13:** Mui 23:4; 1 Hou Olelesu 29:15; Gesami Hea:su 39:12

14 Agoaiwane sia:su dunu da ilia sogedafa amoga fimusa: hogosa, amo noga:le olelesa.
 15 Ilia yolesi soge amoga bu sinidigimu logo hanaiwane ba:sa:besa:le, ilia soge yolesi amo bu hame dawa:lalu. 16 Be ilia da baligili noga:i soge hogosu, amo Hebene soge. Amaiba:le, Gode da ilima esaloma:ne moilai bai bagade hahamoi dagoiba:le, ilia da Ema “Ninia Gode” dio asuliba:le, Gode da hame gogosiasa.

Gode Ea Fidafa Dunu da Adoba:su Ba:beba:le Hame Dafai.

Bai ilia hobe misunu dafawane hamoma:beyale dawa:lusu dafawaneyale dawa:i.

17 †††A:ibalaha:me da dafawaneyale dawa:su hou lalegaguiba:le, Gode da ema adoba:su oleleloba, e da eagofe Aisage gobe le salasu Godema imunusa: dawa:i galu. Gode da A:ibalaha:mema fawane hobe misunu ilegele sia:i, be e da mae hihini ea mano Godema imunusa: dawa:i galu. 18 †††Gode da musa: ema sia:i galu, “Aisage ea mano lalelegemuba:le, digaga fi amo Na dima imunuu ilegele sia:i defele da bagade ba:mu.” 19 Gode da Aisage ea bogoi bu wa:legadolesimusa: defele esala, amo A:ibalaha:me da dafawaneyale dawa:i. Amaiba:le, e da fedege agoane, Aisage bogole, bu ea mano esaloma:ne wa:legadoi, amo bai.

20 \$\$\$Aisage da dafawaneyale dawa:su hou lalegaguiba:le, e da Ya:igobe amola Iso elama

Gode da hobe a elama hahawane imunu ilegele sia:i.

²¹ *Ya:igobe da dafawaneyale dawa:su hou lalegaguiba:le, ea bogomu gadenenoba, e da Yousefe ea mano elama, ela da Gode Ea hahawane imunu hou ba:mu sia:i. E da ea daguluga ili, Godema nodone sia:ne gadoi.

²² †Yousefe da dafawaneyale dawa:su hou lalegaguiba:le, ea bogomu gadenenoba, e da Isala:ili dunu da Idibidi yolesili ga masunu sia:i amola ea gasa gaguli masa:ne sia:i.

²³ ‡Mousese ea ame amola ada, da dafawaneyale dawa:beba:le, Mousese da lalelegeloba, ela da oubi udiana amoga e wamolegei. E da mano noga:idafa ela ba:beba:le, ela mae beda:iwane Felou ea sema hame nabi.

²⁴ §Mousese da dafawaneyale dawa:beba:le, e da asigilabeba:le, e da Felou idiwi amo ea fofoi mano esalumu higa:i. ²⁵ E da eso bagahame wadela:i hou amo ganodini esalumu higa:iba:le, Gode Ea fi dunu defele gilisili se nabimu hanai galu. ²⁶ E da Gode Ea hobe a imunu bidi dawa:beba:le, e da Idibidi muni amola liligi ida:iwane mae dawa:le, Gelesu Ea hawa: hamomuba:le se nabasu da baligili hou ida:iwane dawa:i galu. ²⁷ **Mousese da dafawaneyale dawa:su hou lalegaguiba:le, e da Idibidi hina bagade ea ougi hou amoba:le mae beda:ne,

* **11:21:** Mui 47:31-48:20 † **11:22:** Mui 50:24-25; Gadili Asi 13:19 ‡ **11:23:** Gadili Asi 2:2, 1:22 § **11:24:** Gadili Asi 2:10-12 ** **11:27:** Gadili Asi 2:15

Idibidi soge yolesili asi. E da fedege agoane, siga hame ba:su Gode amo ba:beba:le, hame beba:i.

28 ††E da dafawaneyale dawa:beba:le, Baligisu Lolo Nasu hemoi. Ea sia:beba:le, Bogosu A:igele da Isala:ili magobo dunu mano mae medole legema:ne, Isala:ili dunu da ilia logoga sibi maga:me fogaga:la:i.

29 ††Isala:ili dunu da dafawaneyale dawa:beba:le, Gode da Maga:me Hano ganodini hafoga:iba:le, degesu logo hamoi. Amoga, ilia da hahawane degei dagoi. Be Idibidi dunu da degemusa: dawa:beba:le, huluane hanoga na dagoi ba:i.

30 §§Isala:ili dunu da dafawaneyale dawa:su hou lalegaguiba:le, ili da Yeligou moilai bai bagade eso fesuale sisiga:le mogodigili, Yeligou gagoi da mugulu sa:i dagoi.

31 ***Aie heda:i uda La:ihabe da dafawaneyale dawa:beba:le, Isala:ili desega misi dunu aowale, wamolegei. Amaiba:le, Gode Ea hou hame nabasu dunu da bogogia:loba, e da hame bogoi.

32 †††Be bu sia:mu da hamedei. Olelemu da hamedeiba:le, na da Gidione, Bala:ge, Sa:masane, Yefeda, Da:ibidi, Sa:miuele amola balofede dunu, amo ilia hou hame olelemu. 33 †††Be ilia da dafawaneyale dawa:beba:le, soge fi bagade amoga gegenanu, hasalasu. Ili hou ida:iwane

†† 11:28: Gadili Asi 12:21-30 †† 11:29: Gadili Asi 14:21-31

§§ 11:30: Yosua 6:12-21 *** 11:31: Yosua 6:22-25,

2:1-21 ††† 11:32: Bisu 6:11-8:32, 4:6-5:31, 13:2-16:31, 11:1-12:7; 1 Sa:miuele 16:1-1 Hina bagade 2:11; 1 Sa:miuele

1:1-25:1 ††† 11:33: Da:niele 6:1-27

hamobeba:le, Gode Ea imunu ilegele sia:i liligi afae afae lai. Ilia gasonasu laione wa:me ilia lafi ga:si. ³⁴ §§§ Ilia lalu bagade haba:dosu. Dunu da ili gobiheiga medomusa: dawa:loba, ilia hobeai. Ilia da gasa hame bai, be bu afadenene gasa bagade hamoi. Ilia gegesu ganodini gasa bagade ba:su. Ilia ga fi dunu ilia gegesu dunu fane legei.

³⁵ *Dafawaneyale dawa:beba:le, uda da ilia fi dunu bogoi amo uhini wa:legadoi bai. Eno, ilia da eso huluane mae bogole Fifi Ahoanusudafa lamu hanaiba:le, ilia se iasu diasu logo doasi ba:loba hame hobeai. Be dunu ilima se iawane medole legei, amo ilia hame higa:i. ³⁶ †Mogili, eno dunu da ilima gadesu amola fasu. Dunu eno da mogili sia:inega la:gili, se iasu diasu ganodini sali.

³⁷ †Mogili, dunu eno da igiga medoi. Mogili ilia sogamogoa hedofasu. Mogili ilia gobihei bagade amoga medole legei. Ilia da:i nabadowane, sibi o goudi amo ea gadofu houga:i amo fawane salawane, hame gaguiwane, se nabawane, enoga fasawane, udigili ahoanu. ³⁸ Ilia da noga:le hamobeba:le, osobo bagade da ilia amo ganodini esaloma:ne defele hame ba:sa. Ilia ga fi dunu agoane, udigili gele gelabo amola uli dogoi amo ganodini golaiwane udigili ahoanu.

³⁹ Ilia da dafawaneyale dawa:su hou lalegaguiba:le, mae dafane, ilia hou da idaiwane ba:su. Be ilia da Gode Ea dafawane imunu ilegele

§§§ **11:34:** Da:niele 3:1-30 * **11:35:** 1 Hina bagade 17:17-24;
 2 Hina bagade 4:25-37 † **11:36:** 1 Hina bagade 22:26-27; 2 Hou
 Olelesu 18:25-26; Yelesmaia 20:2, 37:15, 38:6 ‡ **11:37:** 2 Hou
 Olelesu 24:21

sia:i liligi hame lai. ⁴⁰ Bai Gode da baligiliwane ninima imunusa:, amola ilia amola ninia, gilisili moloidafa E da hamomusa: dawa:beba:le, ilia da amo imunu ilegele sia:i liligi hame ba:i.

12

Ninia Ada Gode

¹ Be amo dunu bagohame da ninima Gode Ea hou ba:su dunu esala. Amaiba:le, ninia da ilia hou defele, logo ga:su liligi huluane amola wadela:i hou amo da hedolowane nini bu la:gisa, amo huluane fadegamu da defea. Ninia hehenasu amo Gode da ninima olelei, amo mae yolesili ha:giwane hehenamu da defea. ² Ninia mae beba:le, Yesu (ninia dafawaneyale dawa:su hou muni hemosu amola dagosu Ouligisu Dunu) amo fawane ba:mu da defea. E da bulufalegeiga bogomu dawa:beba:le, Ea hou hame yolesi. Be E da hahawane hou amoga doaga:musa: dawa:beba:le, bulufalegeiga bogomuba:le gogosi-asu hou mae dawa:le, E da wali Gode Ea Hinadafa Fisufodafa la:idiidili fisa. ³ Ea se nabasu dawa:ma! Wadela:i hamosu dunu da Ema nimiwane ha lai. Amaiba:le, dilia da da:i dioiba:le, dafawaneyale dawa:su hou yolesimu da defea hame. ⁴ Dilia da wadela:i hou amoma gegenana. Be amoga dilia da hame medole legei ba:sa. ⁵ *Gode da ninima dogo denesima:ne “Na mano!” sia:sa. Dilia da amo sia: gogoleila:?

E da amane sia:sa,

“Na mano! Hina Gode da dima dia hou hahamoma:ne sia:sea,

* 12:5: Yoube 5:17; Malasu 3:11-12

Ea sia: nabima! E da dima gagabole sia:sea,
mae da:i dioma!

⁶ Bai Hina Gode da Ea dogolegei mano hulu-
anema ilia hou hahamoma:ne sia:sa.

Nowama E da 'Na mano' sia:sa,
E da dawa:digima:ne se dabe iasu iaha!"

⁷ Dilia da se iasu nabasea, amo da ada ea
hou agoane dilima maha dawa:beba:le, mae
da:i dioma. Bai amo se nabasu da Gode da
dili da Ea mano dawa:beba:le, agoane hamosa.
Osobo bagade ada huluane da ilia manoma
dawa:digima:ne se iasu iaha. ⁸ Be dilia Gode Ea
mano huluane amo defele ilia dawa:digima:ne se
iasu laha hame ba:sea, amo dilia da manodafa
hame be fa mano fawane esala olelesa. ⁹ Ninia
osobo bagade ada da ninima se iasu iabeba:le,
ninia bu beda:iwane ilima nodoi. Amaiba:le,
ninia A:silibu Adadafa, Ema baligiliwane nabasu
hou hamone, esalalalumu da defea.

¹⁰ Ninia osobo bagade ada, ilia hanaiba:le, eso
bagahame amoga ninima se iasu. Be Gode da
nini fidima:ne, nini Ea hadigi gilisili lama:ne,
dawa:digima:ne se iasu iaha.

¹¹ Ninia Gode Ea se iasu labeba:le, amo esoga
hahawane hame gala, se naba. Be fa:no, amo
se dabe iasu amoga ninia hou bu hahamoiba:le,
hou ida:iwane bu lai dagoiba:le, ninia moloidafa
olofosu hou bu fage agoane legelalu, Gode Ea se
iasu bidi noga:i ba:mu.

Fada:i Sia: amola Sisasu Sia;

¹² †Amaiba:le, dilia lobo gagua gadoma:ne
amola dilia muguni yagugui gasa lama:ne, dogo

† 12:12: Aisaia 35:3

denesima! ¹³ †Fedege agoane, emo gasuga:igi dunu da mae dafane hahawane uhinisima:ne, logo moloidafa amoga fawane masa.

¹⁴ Dunu huluanema olofosu hamoma:ne hogoi helema. Hadigi hame hamoi dunu da Hina Gode hamedafa ba:mu, amo dawa:beba:le, eso huluane hadigi hou hogoma.

¹⁵ §Dilia Gode Ea hahawane dogolegele iasu yolesili, beba:sa:besa:le, dawa:ma! Dunu afae da gamogai gisi agoane heda:le, bagadewane wili gala:le, dunu eno ilia hou wadela:mu da defea hame galebe. ¹⁶ **Dunu afae da wadela:i uda lasu hou o Iso agoane, a:silibu hou mae dawa:le, ha:i manu afadafa fawane hanaiba:le ea ada hobeia magobo manoma nana imunu liligi huluane bidi lai dagoi, agoaiwane maedafa hamoma! ¹⁷ ††Iso da fa:no ea ada magobo manoma imunu nana liligi bu lamusa: dawa:i galu. E da dinanu, amo logo hogoi helele, be ea hou bu sinidigimusa: hamedei ba:beba:le, logo ga:si dagoi ba:i. ¹⁸ ††Dilia da Isala:ili fi dunu defele, liligi gaguli ba:su dawa: liligi, amo Sainai Goumi laluga bagade nenanu, gasi bagade amola gulu bagebe alaloyo ganodini hamonanu, amo goumiga hame doaga:i. ¹⁹ Ilia da dalabede sia: amola sia:dafa nabi. Ilia amo sia: nabaloba, beda:iba:le bu mae nabima:ne ha:giwane edegei. ²⁰ §§Bai ilia da sia: amo,

† **12:13:** Malasu 4:26 § **12:15:** Mousesese ea Malasu 29:18

** **12:16:** Mui 25:29-34 †† **12:17:** Mui 27:30-40 †† **12:18:** Gadili Asi 19:16-22, 20:18-21; Mousesese ea Malasu 4:11-12, 5:22-27

§§ **12:20:** Gadili Asi 19:12-13

“Dunu o ohe fi o eno liligi da goumi digili ba:sea fawane, ilia igiga medole legei dagoi ba:mu!” Iliā da amo sia:iba:le beda:ne, nabimu higa:i galu. ²¹ ***Ba:su liligi da bogomuwane beda:ma:ne agoai galebe. Amaiba:le, Mousesē da hi beda:iba:le amane sia:i, “Na da bagadewane beda:iba:le, yagugusa!”

²² Be dilia da Saione Goumi amola Esalebe Gode Ea Moilai Bai Bagade amo Hebene ganodini gagui Yelusaleme (amo ganodini a:igele dunu osea:idafa esalebe ba:sa), amoga doaga:i dagoi.

²³ Dilia da Gode Ea degabo lalelegei mano amo ilia dio da Hebene ganodini dedei, amo ilia hahawane gilisisuma doaga:i dagoi. Dilia da Gode, amo da fifi asi gala dunu huluanema Fofada:su gala, amola noga:i dunu amo ilia a:silibu Gode da afadenene moloidafa hamoi dagoi, ilima doaga:i dagoi. ²⁴ †††Dilia da Yesu, amo da gaheabolo Gousa:su Sema hahamoi dagoi, amola maga:me fogaga:gala:i, amo Ea imunu liligi da A:ibele ea maga:me amo imunu hou baligisa, amoma doaga:i dagoi.

²⁵ †††Amaiba:le, dawa:ma! Sia:su dunu Ea sia: nabima:ne mae higama. Nowa da sisasu dunu e da osobo bagadega Gode sia:i liligi olelei, amo hame nabaloba, e da hobeale masunu logo hame ba:i. Amaiba:le, ninia Sisasu Dunu amo da Hebene amoga sia:sea, amo hame nabasea, hobeale masunu logo hamedafa ba:mu. ²⁶ §§§Sisasu Dunu da musa: Ea sia:ga

*** 12:21: Mousesē ea Malasu 9:19 ††† 12:24: Mui 4:10

††† 12:25: Gadili Asi 20:22 §§§ 12:26: Ha:ga:iai 2:6

osobo bagade fawane ugugui. Be E da hobe a hamoma:ne, amane sia:i, “Na da bu afadafa fawane eno, osobo bagade amola mu ugugumu!”

²⁷ E da “afadafa eno” sia:beba:le, amo hahamoi liligi da uguguli, mugululi, hamedafa ba:mu, amo ninia noga:le dawa:. Be hame mugulumu dialumu liligi da amaiwane dialumu.

²⁸ Amaiba:le, ninia da hobe a Hinadafa Hou amo da mugulumu hamedei liligi, amo ba:musa: dawa:beba:le, ninia da Godema hahawaneba:le, E da nini hahawane ba:ma:ne, Ema beda:iwane nodomu da defea. ²⁹ *Bai ninia Gode da gugunufinisimusa: lalu agoane gala.

13

Gode Hahawane Ba:ma:ne Ninia Habodane Hamoma:bela:?

¹ Dilia da Yesu Ea fa:no bobogesu fi afadafa hamoi dagoiba:le, dilia enoma enoma asigiwane hamonanoma! ² *Dilia da ga fi dunu dilia diasuga aowamusa: mae goglema! Bai mogili agoane hamobeba:le, mae dawa:iwane a:igele dunu aowai dagoi. ³ Dilia se iasu diasu ganodini sali dunu dawa:sea, fedege agoane dilia se iasu diasu ganodini sali amo defele ilima asigima. Dunu da se nababeba:le, dilia ili se nabasu gilisili lai dagoi amo defele ilima asigima.

⁴ Dunu huluane da uda lasu houdafa amoma nodomu da defea. Dunu da ea uda fawane lamu amola uda da egoa ema fawane fima:mu. Be Gode da wadela:i uda lasu hamosu dunu amola

* **12:29:** Mousesee ea Malasu 4:24 * **13:2:** Mui 18:1-8, 19:1-3

inia uda adole lasu dunu, ilima se dabe iasu ima:ne fofada:mu.

⁵ †Muni hanai hou maedafa dawa:ma. Dilia lai liligi lai dagoiba:le, hahawane ba:ma. Eno lamusa: mae dawa:ma. Bai Gode da amane sia:i, “Na da di hamedafa yolesimu. Na da di hame yolemu!” ⁶ ‡Amaiba:le, ninia da mae beda:iwane amane sia:mu da defea, amane,

“Hina Gode da na fidisu esala.

Na da hamedafa beda:mu.

Dunu eno da na gugunufinisimu hamedei!”

⁷ Dilia musa: Yesu Ea fa:no bobogesu fi ouligisu dunu, amo ilia Gode Ea Sia: dilima olelei, amo bu dawa:ma. Ilia esalusu hou amola ilia bogosu hou, amo bu dawa:le, ilia dafawaneyale dawa:su hou defele hamoma. ⁸ Yesu Gelesu da aya, wali amola eso huluane, mae afadenene amaiwane musa: esalu amola wali esala amola hobeas esalalalumu. ⁹ Dilia da ogogosu hisu sia: nababeba:le, logodafa yolesisa:besa:le, dawa:ma. Dilia da ha:i manu Sema mae dawa:le, Gode Ea hahawane dogolegele iasu dawa:beba:le fawane, gasawane a:silibu hou hamomu da defea. Mogili da amo ha:i manu sema bagade nabawane hamosa. Be amo sema da ilia hou hame fidisa.

¹⁰ Yu Gobeles salasu dunu da Yu sia:ne gadosu diasu amo ganodini hawa: hamosa, amo fedege agoane ninia gobeles salasu liligi oloda da:iya ligisi, amo manusa: da ilima sema bagade.

¹¹ §Yu gobeles salasu Ouligisu dunu da ohe fi ilia maga:me Hadigidafa Momei Sesei amo

† 13:5: Mouseses ea Malasu 31:6, 31:8; Yosiua 1:5 ‡ 13:6: Gesami Hea:su 118:6 § 13:11: Gobeles Salasu 16:27

ganodini gobe le salasu agoane, Gode da wadela:i hou goglema:ne olofomusa:, gaguli maha. Be ilia ohe fi da:i hodo, moilai gagoi amo gadili gobesisa. ¹² Amo defele, Yesu da dunu ilia wadela:i hou nigima: agoane Ea maga:mega dogama:ne, moilai bai bagade gadili bogoi dagoi. ¹³ Amaiba:le, ninia fedege agoane, moilai yolesili, gadili asili, gilisili Ea gogosiasu dadawa:mu da defea. ¹⁴ Bai osobo bagade guiguda: ninia amo ganodini esaloma:ne, eso huluane dialalalumu moilai bai bagade hame ba:sa. Ninia da moilai bai bagade hobe misunu liligi hogolala. ¹⁵ Amaiba:le, ninia Yesu Ea Dioba:le Godema nodone gobe le salasu hou hamomu da defea. Amo gobe le salasu hou da ninia lafidili Gelesu da Hina Godedafa sia:sa, amola Godema nodosa. ¹⁶ Mae goglema! Hou ida:iwane hamoma amola dunu eno dunu eno fidilaloma. Bai amo da fedege agoane, gobe le salasu hou. Amola Gode da amo gobe le salasu hou hahawane ba:sa.

¹⁷ Dilia ouligisu dunu ilia sia: nabawane hamoma. Ilia da Godema ilia hawa: hamoi amo fofada:muba:le, ilia mae helefilu dilia a:silibu hou ouligisa. Dilia da ilia sia: nabasea, ilia da hahawane hamomu. Be dilia da ilia sia: hame nabasea, ilia da:i dioiwane hawa: hamomuba:le, dilia hou hame fidimu. ¹⁸ Dilia nini fidima:ne, Godema sia:ne gadolaloma! Ninia da eso huluane hou ida:iwane hamomu hanaiba:le, ninia asigi dawa:su da ledohamedei amo dawa:.

¹⁹ Amola Gode da na dilima bu asunasima:ne, dilia baligiliwane sia:ne gadoma:ne, na dilima ha:giwane edegesa.

Dagomusa: Sia:ne Gadosu

²⁰⁻²¹ Hina Gode Yesu da gobebe salasu hamoma:ne bogobeba:le, eso huluane dialalalumu gousa:su Sema dafawane hamoi dagoi. Yesu da amo gobebe salasu hou hamobeba:le, ninia Sibi Ouligisu Bagade hamoi dagoi. Gode da Yesu Ea bogoi wa:legadolesu. Gode, ninia Olofosu Iasu, E da dilima, Ea hawa: hamomusa: defele, dilima liligi huluane imunu amola ninia Yesu Gelesuma madelagiba:le, Ea hanai hou huluane ninia dogo ganodini hamomu, da defea. Yesu Gelesu da eso huluane hadigiwane esalumu. Amaiba:le Ema nodonanumu da defea. Ama.

Sia: Dagsu

²² Na fi dunu! Na dilima ha:giwane edegesa. Amo dogo denesisu sia: mae yolesili, gebewane nabima! Amo meloa na dilima dedene i da sedagadafa hame.

²³ Louma gamane da ninia fi dunu, Dimodi, amo ea se iasu diasu logo doasi dagoi. E da hedolowane nama doaga:sea, na dili ba:la masea, e dili ba:ma:ne sigi misunu.

²⁴ Dilia da ouligisu dunu amola Gode Ea fi dunu huluanema ninia asigi sia: adosima. Ninia fi dunu Idali soqe ganodini da dilima asigi sia: adosisa.

²⁵ Gode da Ea hahawane dogolegele iasu dilima ima:ne na dawa:lala.

Sia: Ama Dagoi

CODE EA SIA: IDA:IWANE GALA
The Holy Bible in the Bedamuni language of Papua
New Guinea
Buk Baibel long tok ples Bedamuni

Copyright © 2000 Tom Hoey

Language: Bedamuni (Beami)

Translation by: Tom Hoey

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution Share-Alike license 4.0.

You have permission to share and redistribute this Bible translation in any format and to make reasonable revisions and adaptations of this translation, provided that:

You include the above copyright and source information.

If you make any changes to the text, you must indicate that you did so in a way that makes it clear that the original licensor is not necessarily endorsing your changes.

If you redistribute this text, you must distribute your contributions under the same license as the original.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

Note that in addition to the rules above, revising and adapting God's Word involves a great responsibility to be true to God's Word. See Revelation 22:18-19.

2019-12-12

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 30 Nov 2021

28e512c8-4603-5063-83de-bc2fd6fa3b51